MUZISCHE OPVOEDING

DEELASPECT MUZIEK

Coaching Muzische Vorming - deelapect muziek
Wim Vanderwaeren @ De Parel - Heusden

Begeleiden van een lied met Orff-instrumenten

Door Wim Vanderwaeren

Bedoeling.

Bijna elk lied in de kleuterschool kan je begeleiden met instrumenten. Kinderen zijn dikwijls onder de indruk van Orff-instrumenten, en meer bepaald het spelen erop. Elk eenvoudig lied leent er zich uitstekend toe, om een eenvoudige bas-begeleiding op de Orff-basinstrumenten te spelen. Als we er de andere instrumenten bijhalen, kunnen we zelfs spreken van een basso-continuo begeleiding (een vaste begeleiding door de bas, aangevuld met twee of drie bijpassende noten uit het zelfde akkoord).
Ik geef in de lesgang ook een mini handleiding om zelf geschikte bastonen en bijpassende akkoorden te vinden.
In de kleuterschool kan je de begeleiding herleiden tot de eerste en vijfde toon. Later meer hierover…

Benodigdheden.

- het lied.
- afbeeldingen.
- Orff-instrumenten.
- **de akkoordenwijzer (zie bijlage).**

Welke doelen worden nagestreefd in deze les ?

B1. Ik kan geluidsbronnen herkennen en benoemen.

B1. Bij het beluisteren van dingen heb ik aandacht voor de nuances van wat ik hoor.

B3. Ik herken eigenschappen van klanken en muziekstukken : ritme klankduur, klanksterkte, melodie en klankkleur.

C3. Ik kan een eenvoudig ritme of melodie herkennen.

C3. Ik zing en speel mee met de leidster en de andere kinderen.

C3. Ik kan musiceren met zelfgemaakte of bestaande instrumenten.

Akkoordenwijzer !

Het is perfect mogelijk om zelf bij een liedje een makkelijke begeleiding te vinden. Mits het in acht nemen van een aantal stappen, moet het lukken om de bijpassende bastonen te vinden bij een lied. Eens je de bastoon hebt gevonden, is het eenvoudig om te kijken welke akkoorden er bij horen.
We geven enkele vuistregels weg :

1. Hou het bij een eenvoudig ritme. Laat kinderen elke eerste tel van elke maat klappen. Dat schept al een rustig gevoel. Elke klas is een noot op de basxylofoon of metallofoon.

2. Poog aan de noten van het lied te raken. Ga een beetje af op je gevoel en gehoor en probeer uit. Meestal is de eindnoot van een lied de grondtoon. Tel hierbij vier tonen en je krijgt een mooie bourdon begeleiding van de grondtoon (eerste toon) en de vijfde toon. Bijvoorbeeld : eindigt je lied op een sol, dan zullen de tonen sol en re zijn (sol + vier tonen la, si, do en re). Met eindtoon do zal de mooie begeleiding do en sol zijn. Let op, vaak staan op de xylofonen geen noten maar wel letters. C = do, D= re, E = mi, F is fa, G is sol, A = la, B = si

Enkele voorbeelden :
C E G / do mi sol
G B D / sol si re
A C E / la do mi
F A C / fa la do

Wil je niet altijd dezelfde bastonen nemen, kan je de klanken laten afwisselen op volgend stramien : grondtoon (1ste klank), 5de toon (dus 4 tonen hoger dan de grondklank)
Bv. do sol, re la, mi si, fa do, sol re
ofwel C/G, D/A, E/B, F/C, G/D
Nog een laatste tip : de laatste noot van het lied is meestal de beginbastoon !

We leren het lied aan volgens het vaste stramien.

- Leerkracht zingt voor, kinderen luisteren.
- Voorzie visuele ondersteuning.

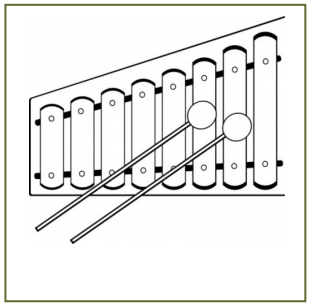

Lesgang.

- De kinderen pikken een zin in, meestal het makkelijkste deel van het refrein.
- Breid uit naar het gehele refrein, corrigeer tijdig.
- Leer de strofe aan.
- Verwijs naar de tekeningen aan het bord voor de juiste volgorde van de dierenstoet.

Verwerkingen op het lied.

Hieronder stellen we een aantal verwerkingen op het lied die de les muziek zeker zullen verrijken. Je kan deze verwerkingen zeker gebruiken als muzische transfers in andere muzieklessen.

a. Wisselzang
b. Begeleiding door Orff-instrumenten.
c. Improvisatie.
d. Ritmekaarten

Wisselzang : Je laat om beurten groepen kinderen een stuk van het lied zingen. Wissel af met jongens/meisjes. Laat eventueel de herhaling wat stiller zingen. Je kan dit doen met behulp van het (de)crescendoteken. > of <

Begeleiding door de Orff-instrumenten en eventueel sopraanxylofoon : laat het lied eerst begeleiden door geklap in de handen. Zo zullen de kinderen ervaren wanneer ze later de bijpassende bastoon moeten spelen.
Laat kinderen het ritme dat ze moeten spelen ook meetikken op de knieën. Zo krijgen ze meer gevoel in het tempo en zal de begeleiding beter lukken.
Tel altijd goed af voor je begint te zingen. Zo bied je ook houvast aan de jonge muzikanten.

Soms staan mensen versteld wat kinderen uit een instrument krijgen !

Nog een tip bij het bespelen van de instrumenten.
Vermits we hier constant de bastoon F/fa spelen, kan het geen kwaad om ergens te differentiëren in het bespelen van de xylofoon. Verwijder de noten E en G (links en rechts van de klank) en kinderen zullen steeds de juiste toon spelen.

Laat kinderen het verschil opmerken tussen een houten en stoffen hamertje. Laat hen verschillen in klankkleur ervaren en verwoorden.

Ook hanteren kinderen verkeerdelijk het slaghamertje. Dit moet eigenlijk rusten tussen duim en wijs- en ringvinger. Ook moeten ze op de klank slaan, en weer opheffen. Vergelijk de speelwijze als iemand die zijn hand op een vuur legt en er weer snel afneemt. Zo krijg je een vollere klank, geen doffe of afgebroken klank.

Nog een tip wat het gebruik van de muzische doelen betreft : B1 verwijst naar algemeen doel rond beschouwen 1 : Intensief gebruik maken van alle zintuigen. Je vindt dit hoofddoel eveneens op de site van het VVKBaO, namelijk
http://www.vvkbao.be/domeinen/leerplannen-algemeen

Bijvoorbeeld beschouwen doel 1 verwijst naar MUZO 61, en zo verder..
Musiceren met zelfgemaakte of bestaande instrumenten verwijst dan weer naar doel 2.1… Wil je meer hierover weten, kijk dan bij lesfiche 3. Dit boekje bevat alle 21 algemene hoofddoelen rond muzische vorming. Voor een verdere detaillering kijk je best in de specifieke doelenlijst van onze leerlijin muzische vorming.